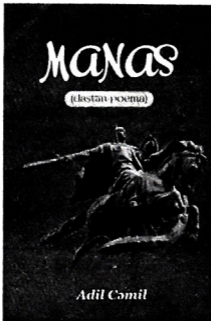

Adil Cəmilin "Manas" dastan-poemasının anlatdıqları

"Qırğız xalqının bibliyası" - deyə dəyərləndirilən "Manas"ın Azərbaycanca tanıdılmasında xüsusi xidməti olan şair-ədəbiyyatşünas Adil Cəmil bu dəfə oxuculara cyniadlı dastan-poemasını təqdim edib. Müəllif fərqundədi ki, bu möhtəşəm eposdan "türk soy və boylarının, demək olar, əksəriyyətinin adı keçir. Bu da tək cə dastanşünaslığımız üçün deyil, ümumtürk tarixşünaslığımız üçün də dəyərlı faktlar verir. Qırğızların qırpaq, qismən də oğuz kökənli olması da epik təfəkkürdə öz isbatını tapır və eposun ümumtürk müstəvisində araşdırılmasına zərurət yaradır"...

Ümumtürk tarixinə, qövmün qəhrəmanlıq, özgürlük ənənə-düşüncəsinə dərin sayğılarla qələmə alınan dastan-poemanı bir araya gətirən yeni nəşrə akademik Nizami Cəfərov yazdığı "Son söz" yazısında haqlı olaraq vurğulayır: "Oxuculara təqdim olunan "Manas" dastan-poeması Adil Cəmilin, əgər belə demək mümkünsə, manasçılıq qabiliyyətini, bir az da dərinə getsək, "Manas" improvizasiyası məharətini ortaya çıxarır ki, bu, sadəcə, "Manas"a, onun ideya-məzmununa, süjet kompozisiyasına, yarandığı dilin texnologiyalarına bələd olmaqla bitmir; bu, ümumən, "Manas"ı ərsəyə gətirmiş (və gətirməkdə davam edən) etnokulturoloji yaradıcı potensiyanı öz ruhunda, estetik yaddaşında oyatmaq, "danışdırmaq" deməkdir ki, bədii mətnin həm məzmun, həm forma, həm də funksiya imkanlarında təzahür edir".

Doğrudan da, uzaq tarixin bəlli məqamlarında Altay civarlarına sığınmış qırğızların Vətənə - Talasa dönmək istəyi dastan-poemada son dərəcə təsirli, obrazlı və türkçülük düşüncəsinə dərin sayğı duyğuları ilə qələmə alınıb.

Əslində, "Manas" dastan-poeması oxucunu milli kimliyə götürən qos-qoca, bitib-tükənməz (və heç vaxt dalana dirənməyəcək) bir Yol təsiri bağışlayır. Bütün türk qövmləri bu Yoldan götürülüb. Həmin ulu (və sonsuz) Yolun növbəti yolçuluğuna götürən qapı kimi açılır "Manas"ın poetik duyğularla süslənən səhifələri. Xalqı birləşdirmək çabasıyla yaşayanların, tayfanı millətə çevirənlərin azadlıq eşqi, bu eşq uğrunda mücadilələri, təəssüf və nisgil, qürur və ərənlık duyğusu dastan-poemada bütün yönləri ilə poetik əksini tapıb.

Yeni nəşrin elmi redaktoru akademik Muxtar Kazımoğlu (İmanov), redaktoru Dəyanət Osmanlıdır.

Əsər Türküstan torpaqlarını işğalçılardan azad edərək, xalqını doğma yurd yerlərinə qaytaran Ər Manas kimi Qarabağımızı Azərbaycana qovuşdurən dəmir yumruqlu sərkərdəmiş, yenilməz ordumuzun müzəffər Ali Baş Komandanı, möhtərəm Prezidentimiz İlham Heydər oğlu Əliyevin şərəfli adına ünvanlanıb.

Sərvaz